

Kirjallinen lausuma

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo: kirjaamo.stm@gov.fi
Osoite: asin.posti.stm@gov.fi

Kutsu kuulemistilaisuuteen: Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muutos.
Saate: VN/25273/2024

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muutos

1 Asia

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt lainvalmistelun sen tilapäiseksi mahdollistamiseksi, että sosiaali- ja terveydenhuollon itsenäiset ammatinharjoittajat sekä muut heihin rinnastettavat palveluntuottajat voisivat aloittaa toimintansa heti jätettyään rekisteröintiä koskevan hakemuksen. Tarkoituksena on lisäksi myöhentää julkisten palveluntuottajien rekisteröimisvelvoitetta. Muutosten tavoitteena on turvata sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ja palveluiden saatavuutta sekä mahdollistaa rekisteröintimenettelyn kehittäminen ja vakiinnuttaminen tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) mukainen rekisteröinti on ruuhkautunut.

Sosiaali- ja terveysministeriö on kutsussa kuulemistilaisuuteen esittänyt, että suullisen puheenvuoron sijaan kutsutuilla on mahdollisuus lähettää **kirjallinen lausuma**. Lausumat pyydetään toimittamaan viimeistään 25.9.2024 mennessä.

2 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta / Sote-valvontalain soveltamisohje

Uusi palveluntuottajarekisteri Soteri, on otettu käyttöön voimaan tulleen valvontalain myötä 1.1.2024. Valvontalaki edellyttää, että uudet yksityiset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajat rekisteröidään Soteriin. Myös uudet yksityiset varhaiskasvatuksen palveluntuottajat rekisteröidään

Kirjallinen lausuma

Soteriin. Toiminimellä toimivat terveydenhuollon itsenäiset ammatinharjoittajat muuttuivat uuden lain myötä yksityisiksi palveluntuottajiksi.

Ennen vuotta 2024 Valveri-rekisterissä olleet palveluntuottajat ovat voineet jatkaa toimintaansa normaalisti.

Myös palveluyksikköä ja sen toimintaa koskevat muutokset tulee ilmoittaa Soteri-rekisteriin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon aloittaminen edellyttää, että sekä palveluntuottaja että palveluyksikkö on rekisteröity sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien ja palveluyksikköjen rekisteriin (Soteri). Ennen kuin palvelutoiminnan voi aloittaa, palveluyksikön rekisteröinnistä tulee olla annettuna päätös.

3 Tilanne

Soteri-hakemusten käsittely on ruuhkautunut, mikä on aiheuttanut viivettä palveluntuottajien palvelujen aloittamisessa. Viivästymisestä on voinut pahimmillaan seurata se, että palvelujen tarpeessa olevat asiakkaat / potilaat eivät ole saaneet heille tarpeellisia palveluja (esim. suun terveydenhuolto, kotihoidon tukipalvelut).

Valvontalain 11§ mukaan Valvira ylläpitää valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien ja palveluyksikköjen rekisteriä (Soteri) palveluntuottajien ja sosiaali- ja terveyspalvelujen rekisteröintiä, valvontaa ja tilastointia sekä muiden viranomaisten lakisääteisiä tehtäviä varten. Valvira myös vastaa rekisterin toimivuuteen liittyvien tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä sekä rekisterin yleisestä toiminnasta ja käytettävyydestä, tietojen eheydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä. Valvira ja aluehallintovirastot ovat yhteisrekisterinpitäjiä. Valvira ja aluehallintovirastot vastaavat käsittelyvastuullaan rekisteriin tallettamistaan tiedoista ja niiden luovuttamisesta sekä tallentamia tietoa koskevista, rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseen liittyvistä pyynnöistä.

Kommentti 1:

Valtakunnalliselle Soteri-rekisterille valvontalakiin kirjoitetussa muodossa ja käyttötarkoituksessa on suuri tarve. Tällä hetkellä sosiaali- ja

Kirjallinen lausuma

terveydenhuollon palveluja antavien (ajan tasalla olevia) tietoja on todella vaikea saada. Sote-palveluntuottajien tilanteet muuttuvat lyhyelläkin aikavälillä, mikä vaikuttaa vielä enemmän siihen, että nyt saatavilla olevat tiedot eivät ole ajan tasalla.

Soteri-rekisteröityminen edellyttää palveluntuottajilta valvontalain 12§ ja 16§:ssä olevien tietojen ilmoittamista.

Kommentti 2:

Rekisteröitymisen yhteydessä palveluyksikön suunnitelmätietojen pyytäminen on tärkeää nimenomaan yksikön omavalvonnan toteutumisen seurannan ja toiminnan valvonnan näkökulmasta.

Varsinaisen toiminnan omavalvonnan näkökulmasta ongelmana on se, että rekisteröityessä pyydetään toimittamaan omavalvonta- ja lääkehoitosuunnitelmista vain päivämäärätieto, ei varsinaista suunnitelmaa. Siitä syystä moni tärkeä asia jää huomioimatta. Em. suunnitelmien läpikäynti vie runsaasti aikaa, minkä vuoksi tähän ratkaisuun lienee päädytty.

Kommentti 3:

Jos palveluntuottaja voi käynnistää palvelun ennen rekisteröintipäätöstä, tuleeko järjestelmästä sekava? Käytännössä palveluntuottajien rekisteröintiin liittyvien asioiden käsittelyssä on tullut esiin, että palveluntuottaja on voinut esittää tuottavansa palvelua, mihin esim. hänen koulutuksensa tai yrityksen henkilöstön koulutus ja osaaminen ei ole riittänyt (suhteessa lainsäädäntöön). Onko vaarana, että palveluntuottaja voi käynnistää palvelun, mitä ei käytännössä voi kuitenkaan tuottaa.

Lisäksi palveluntuottajina on jo nyt erilaisia ja erilaisessa vaiheessa rekisteröityneitä yrityksiä, joilla on ollut toiminnan aloittamiseen liittyvien ilmoitusten / lupien anomisissa erilaiset vaatimukset. Asia tuo haasteita mm. palvelutuotannon valvonnassa ja sopimushallinnassa.

Kirjallinen lausuma

Kommentti 4:

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien rekisteröinnistä vastaavat valvontaviranomaiset (Valvira ja AVI), ei hyvinvointialueet.

Kommentti 5:

Hyvinvointialueen palvelu- ja toimialueiden vastuuviranhaltijat toimivat viroissa. Työntekijät (kuten esim. valvontakoordinaattorit ovat toimessa).

Kommentti 6:

Palveluntuottajien rekistereihin liittyvien asioiden käsittely vaatii paljon aikaa huolimatta siitä, mikä taho sen tekee. Aikaisemmin mm. tukipalveluntuottajien rekisteröintiin käytettiin paljon aikaa kunnissa, hyvinvointialueilla (v.2023) sekä aluehallintovirastossa.

Kommentti 7:

Jos Soteri-rekisteröitymisen osalta vaatimusta siitä, että palveluntuottaja ei saa aloittaa palvelujen tuottamista ennen Soteri-rekistointipäätöstä halutaan keventää, voisiko tässä palveluntuottajaryhmänä olla ensisijaisesti itsenäiset ammatinharjoittajat (=Valvira- / Suosikki-rekisteriin rekisteröityneet sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijatehtävissä toimivat, kuten esim. hammaslääkärit, lääkärit, erilaiset terapeutit)

Kommentti 8:

Valvontalain 56§ mukaan Julkisen palveluntuottajan on annettava valvontaviranomaiselle 16§ tarkoitetut tiedot ennen 1.1.2026.

Julkisten palveluntuottajien rekisteröimisvelvoitteen siirtäminen ei liene toivottava vaihtoehto. Julkinen rekisteröinti mahdollistaisi asioiden tasavertaisen käsittelyn julkisessa ja yksityisessä palvelutuotannossa.

Julkisten palveluntuottajien antamissa palveluissa toimintaa ohjaa tiukasti lainsäädäntö. Julkiset palveluntuottajat pystyvät rekisteröitymään määräajassa, mikäli he saavat selkeät ohjeet mm. toiminnallisiin tiloihin liittyvistä vaatimuksista + siitä, millä tasolla suurten organisaatioiden tulee

Kirjallinen lausuma

rekisteröityä. Palveluyksikön ja palvelupisteiden määrittely julkisissa yksiköissä koetaan tällä hetkellä vielä haasteellisiksi.

Jo tällä hetkellä julkiset palveluntuottajat laativat erilaisia toimintaa ohjaavia, yksikkökohtaisia suunnitelmia: kuten mm. omavalvontasuunnitelmat, lääkehoitosuunnitelmat, jne., sekä valvovat henkilöstön osaamista ja rekisteröintejä, ym. Nämä asiakirjat ovat Soteri-rekisteröinnin edellyttämiä tietoja.

Kommentti 9:

Julkisten palveluntuottajien rekisteröinnissä on erittäin tärkeää huomioida Soteri- rekisteröinnin aiheuttamat ja siihen liittyvät lisäkustannukset (esim. toiminnallisille tiloille asetetut vaatimukset). Hyvinvointialueilla ei ole lainanottovaltuuksia, eikä muutoksia ole toiminnallisten ja taloudellisten resurssien puitteissa mahdollista toteuttaa lyhyellä ajalla. Asetettujen vaatimusten täyttämiseksi tulisi laissa antaa esim. 5 vuoden siirtymäaika. Mikäli siirtymäaika ei ole mahdollista, se voi pahimmillaan vaarantaa järjestämisvastuun toteutumisen.

Kommentti 10:

Tällä hetkellä ajan tasalla olevien tietojen ylläpito hyvinvointialueen tukipalvelupalvelutuottajista (Tukipalvelutuottajarekisteri) on varsin haastavaa ilman erillistä järjestelmää. Hyvinvointialueiden huonon taloustilanteen vuoksi ei liene järkevää sekään, että tämän rekisterin ylläpitoon hankittaisiin erillinen järjestelmä tässä vaiheessa, kun rekisteröityjen palveluntuottajien tiedot voi mahdollisesti jatkossa saada Soteri-rekisterin kautta.

Kommentti 11:

Sekä julkisten että yksityisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien tietojen kerääminen yhteiseen Soteri-rekisteriin mahdollistaisi Sote-valvontalaissa esitetyt rekisterille asetetut tavoitteet. Kansallinen Soteri-rekisteri mahdollistaisi yksityisten ja julkisten sotepalvelujen tuottajien tietojen ja saatavuuden samasta paikasta ja

Kirjallinen lausuma

samalla tavalla julkistettuna. Hyöty voi olla samankaltainen kuin on ollut esim. Kanta-palveluiden käyttöönotossa ja hyödyntämisessä.

Soteri-rekisteri suunnitellussa muodossa antaisi hyötyä asiakkaille, työntekijöille, vastuuviranhaltijoille, päättäjille, palveluntuottajille sekä -järjestäjille.

Etelä-Pohjanmaan valvonnan johtoryhmä on käsitellyt tämän kirjallisen lausuman 20.9.2024 ja valtuuttanut allekirjoittaneen huolehtimaan asiakirjan lähettämisestä Sosiaali- ja terveysministeriöön asetettuun määräaikaan mennessä.

Seinäjoella 20.9.2024

Etelä-Pohjanmaan valvontaryhmän puolesta

Marita Kojola, valvontapäällikkö